

Notícia sobre la blanca Subur

És sempre inquietant la posició de la professora doblada d'escriptora. Una professora com Monserrat Esquerda que ara ens ha publicat un gros volum que s'ha de llegir amb la vila de Sitges al davant (o després de passar-hi uns dies de vacances o de plaer) no acaba de llençar-se sense flotador a la mar atzarosa de l'escriptura potser per timidesa o, simplement, perquè l'ofici d'instruir sempre guanya la partida. Un bon lector sap que costa molt d'arribar a la sola de la sabata dels clàssics i, per tant, en cert sentit hom queda paralitzat. Un professor de literatura té massa a prop l'exigència dels mestres i no gosa. No gosa per temor i perquè sap quin pa s'hi dona tant pel costat de la crítica com per la mateixa endimoniada dificultat de l'ofici. Una dificultat que com més coneix, més creix l'ambició i l'exigència. Vull dir que un professional d'una altra matèria no s'encaparra a ser assemblat a un o a un altre escriptor de primera línia. Escriu el que creu que pot dir i prou. Per aquest costat, la comparació amb Vidal Vidal —que és citat per l'autora com a model— és encertada: Vidal no té vergonya literària —si de cas un *minimun decorum* elemental—, i per tant, amb la ploma desdorsat no queda frenat. Tornant a Monserrat Esquerda, que va estudiar a l'Estudi General de Lleida, al Roser, el fet palpable respecte al model literari de Vidal Vidal de *La ciutat de l'oblit* és que la professora Esquerda controla molt bé els impulsos literaris i, per dir-ho d'alguna manera, no es deixa anar ni tan sols en el registre irònic (que és un dels que Vidal usava en la seva ciutat del record) ni tampoc pel costat del pintoresquisme sinó que Esquerda no vol deixar el paper de professora, en el qual està còmode. Podria ser que aquesta vergonya literària fos una marca d'escola del Roser. Intentaré explicar-me: un dels mestres més conspicus que tingué la professora Esquerda fou Josep Murgades, que afaiçonà i seduí diverses generacions de filòlegs a l'Estudi General de Lleida, entre els quals em compto. El mestre Murgades havia pres una decisió personal: no escriure. Traduïa, feia estudis sobre moviments culturals però el que diem "escriure", no. Vull dir escriure en termes romàntics allò que solem dir "obra de creació". O sigui poesia, relats, diaris o novel·les. Per què? La resposta és complexa i potser seré injust però sospito que en Josep Murgades, tan ple de qualitats en altres aspectes, hi traspuava un cert

menyspreu per la creació moderna, contemporània (i qui sap si no li faltava raó!). Però, en tot cas, podria ser que, en cert sentit, fos un orgull crític de professor d'universitat llegit que està més enllà de les collonades del present, cosa que transmetia als seus alumnes. Fent memòria: ni que els clàssics comentats fossin del mateix segle (la literatura catalana no dona per més), J.V. Foix era tan clàssic com ho podia ser Garcilaso per a la tradició espanyola. I en aquest punt clàssic volia dir intocable i inimitable. De manera que si no com a regla si com a tendència, he observat que cap dels alumnes de Murgades s'ha llençat decididament a escriure sense complexos culturals paralitzants. El sentit crític és tan esmolat, tan altiu que paralitza l'escriptura. Ep, i perdonin-me, hi ha una excepció que en el seu moment vaig ressenyar com a exemple notori: una novel·la d'Abel Montagut publicada per Pagès Editors. Els lectors, com ara un servidor, trobem a faltar aquest manera de deixar-se anar literàriament. Així, doncs, si la marca d'escola que he mirat d'esbossar és certa, podria ser que els alumnes de Josep Murgades fossin professors, ressenyadors d'obres literàries, estudiosos del fet literari com a fet de cultura, estudiosos de la llengua alemanya i, al capdavant, escriptors retinguts, paralitzats. En *La ciutat del record* (Ramon Nadal editor, Sitges 2000), de Monserrat Esquerda, trobem un molt bon llibre per anar a Sitges i vestir la nostra experiència turística de literatura de primera qualitat. Hi trobem una ampla, completa i excel·lent antologia de textos literaris que giren a l'entorn de la blanca Subur, que generen un mite cultural que depassa la mera platja i el renom de les nits sitgetanes i que permetrien tant d'organitzar una sortida cultural per als nostres esvalotats alumnes d'ESO com de descobrir aquesta vila afamada. Ara bé, és un volum que necessita de la presència concreta de la ciutat. Sol i nuet, no permet una lectura continuada. Per això el volum sembla un gran comentari de text sobre Sitges, sobre els seus carrers, sobre els seus edificis, sobre el somni modernista de Santiago Rusiñol. Una excusa perfecta perquè els boirosos lleidatans ens deixem amerar per Sitges.

ANDREU LONCA

Andreu Lonca

Biblioteca
Sant Bartomeu
d'Alpicat

(SEGRE 22-8-01)